

Πρωώθηση της Συμπερίληψης και της Εκπαίδευσης για την Ιδιότητα του Παγκόσμιου Πολίτη: Ένας Οδικός Χάρτης για τον Ευρωπαϊκό Χώρο Εκπαίδευσης

1

Εκτενής περίληψη

Η Εκπαίδευση για την Ιδιότητα του Παγκόσμιου Πολίτη (Global Citizenship Education - GCE) και η συμπεριληπτική εκπαίδευση είναι απαραίτητες για την οικοδόμηση ανθεκτικών, δημοκρατικών και κοινωνικά συνεκτικών κοινωνιών σε όλη την Ευρώπη. Καθώς εντείνονται οι παγκόσμιες προκλήσεις, οι οποίες κυμαίνονται από την κλιματική αλλαγή και τη μετανάστευση έως την πόλωση και την ανισότητα, τα εκπαιδευτικά συστήματα πρέπει να εξοπλίσουν τους εκπαιδευόμενους όχι μόνο με δεξιότητες της αγοράς εργασίας, αλλά και με τις αξίες, τις στάσεις και τις ικανότητες που απαιτούνται για την υπεύθυνη συμμετοχή σε έναν ποικιλόμορφο, διασυνδεδεμένο κόσμο.

Η Εκπαίδευση για την Ιδιότητα του Παγκόσμιου Πολίτη προάγει την κριτική σκέψη, τη διαπολιτισμική κατανόηση και τη συμμετοχή των πολιτών στα κοινά, ενώ η συμπεριληπτική εκπαίδευση διασφαλίζει ότι κάθε μαθητής – ανεξάρτητα από το υπόβαθρο, την ικανότητα ή την κατάστασή του – έχει ίση πρόσβαση σε ποιοτικές ευκαιρίες μάθησης. Μαζί, αποτελούν τη ραχοκοκαλιά ενός προσανατολισμένου στο μέλλον Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης ευθυγραμμισμένου με τις κοινωνικές και δημοκρατικές αξίες της ΕΕ και τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.

Αυτός ο Οδικός Χάρτης στοχεύει στην προώθηση της ενσωμάτωσης της Εκπαίδευσης για την Ιδιότητα του Παγκόσμιου Πολίτη και της συμπερίληψης στα εκπαιδευτικά συστήματα με μια προσέγγιση διά βίου μάθησης, ενισχύοντας έτσι τους εκπαιδευόμενους, υποστηρίζοντας τους εκπαιδευτικούς και ενισχύοντας τη δημοκρατική συμμετοχή.

2

Όραμα και στόχοι

Ρύθμιση του Πλαισίου

Σε έναν ολοένα και πιο διασυνδεδεμένο κόσμο, η εκπαίδευση είναι ένα ζωτικής σημασίας εργαλείο για την προώθηση της κατανόησης, της ισότητας, της κοινωνικής ευθύνης και της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης. Σε αυτό το πλαίσιο, η Εκπαίδευση για την Ιδιότητα του Παγκόσμιου Πολίτη, η οποία περιλαμβάνει την Εκπαίδευση για την Ιδιότητα του Ψηφιακού Πολίτη (Digital Citizenship Education - DCE) και την περιβαλλοντική εκπαίδευση, διαδραματίζει βασικό ρόλο στην προετοιμασία των εκπαιδευομένων να συμμετάσχουν υπεύθυνα και αποτελεσματικά σε έναν σύνθετο, διασυνδεδεμένο και ψηφιακό κόσμο.

Η Εκπαίδευση για την Ιδιότητα του Παγκόσμιου Πολίτη παρέχει στους εκπαιδευόμενους τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις αξίες που είναι απαραίτητες για την ουσιαστική συμμετοχή στην κοινωνία, την αντιμετώπιση των ανισοτήτων και τη συμβολή σε βιώσιμες και δημοκρατικές κοινότητες. Δίνοντας προτεραιότητα στην συμπερίληψη και διασφαλίζοντας ότι όλοι οι εκπαιδευόμενοι, ιδίως όσοι προέρχονται από περιθωριοποιημένα ή υποεκπροσωπούμενα περιβάλλοντα, έχουν πρόσβαση σε αυτές τις ευκαιρίες, η εκπαίδευση μπορεί να χρησιμεύσει ως ισχυρός καταλύτης για την κοινωνική συνοχή και την ενεργό συμμετοχή σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Στο δίκτυο SOLIDAR, η Εκπαίδευση για την Ιδιότητα του Παγκόσμιου Πολίτη νοείται ως πολιτική εκπαίδευση σε παγκόσμια κλίμακα που προετοιμάζει τους εκπαιδευόμενους να αναπτύξουν την αίσθηση ότι ανήκουν στην παγκόσμια κοινότητα, να εμπλακούν και να αναλάβουν ενεργό ρόλο στην κοινωνία, προκειμένου να συμβάλουν στην οικοδόμηση ενός ειρηνικού, δίκαιου κόσμου στον οποίο θα διαφυλάσσονται οι οικολογικοί πόροι (De Andreotti, 2014).

Οι πρόσφατες εξελίξεις στην πολιτική της ΕΕ έχουν θέσει ένα ισχυρό θεμέλιο για την εκπαίδευση σχετικά με την ιδιότητα του πολίτη στον Ευρωπαϊκό Χώρο Εκπαίδευσης. Τα σημαντικά ορόσημα περιλαμβάνουν το Σχέδιο Δράσης του 2025 για τις Βασικές Δεξιότητες το οποίο ενσωματώνει την ιδιότητα του πολίτη ως βασική δεξιότητα μαζί με τον αλφαριθμητισμό, την αριθμητική και τις ψηφιακές δεξιότητες, υπογραμμίζοντας τη σημασία της για την ενίσχυση και την προάσπιση των δημοκρατικών αξιών. Τα Συμπεράσματα του Συμβουλίου του 2023 σχετικά με τη συμβολή της εκπαίδευσης και της κατάρτισης στην ενίσχυση των κοινών ευρωπαϊκών αξιών και της δημοκρατικής ιδιότητας του πολίτη επιβεβαιώνουν τη σημασία των ικανοτήτων του πολίτη, της συμπερίληψης, της κριτικής σκέψης και της ανθεκτικότητας στην παραπληροφόρηση, σηματοδοτώντας μια κοινή δέσμευση της ΕΕ για την ενίσχυση της δημοκρατικής συμμετοχής στην εκπαίδευση. Επιπλέον, προτείνει την ανάπτυξη ενός πλαισίου ικανοτήτων της ΕΕ για την ενεργό και δημοκρατική αγωγή του πολίτη, το οποίο θα απευθύνεται σε εκπαιδευόμενους, εκπαιδευτικούς και εκπαιδευτές και θα επιτρέπει την αξιολόγηση των ικανοτήτων με συμπληρωματικό τρόπο προς τα ήδη υπάρχοντα πλαίσια ικανοτήτων της ΕΕ.

Συμπληρωματικά, η Έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου του 2022 σχετικά με την Εφαρμογή των Δράσεων Αγωγής του Πολίτη εξετάζει τις υπάρχουσες πρωτοβουλίες, εντοπίζει κενά στην πολιτική και τη χρηματοδότηση και συνιστά εκτεταμένη κατάρτιση των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτών, διακρατική συνεργασία και τεκμηριωμένες προσεγγίσεις για τη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Επιπλέον, μία από τις συστάσεις των Συμπερασμάτων της Διάσκεψης για το Μέλλον της Ευρώπης είναι η εισαγωγή κοινών δεξιοτήτων στον τομέα της εκπαίδευσης γενικά και τουλάχιστον στον τομέα της αγωγής του πολίτη. Στην περίπτωση του Συμβουλίου της Ευρώπης, εργάζονται επί του παρόντος για την σύνταξη μιας Σύμβασης Πλαισίου για έναν Ευρωπαϊκό Χώρο Αγωγής του Πολίτη, με στόχο την ανανέωση της πολιτικής αποστολής της εκπαίδευσης και την προετοιμασία των εκπαιδευομένων να ζήσουν ως ενεργοί πολίτες σε μια δημοκρατική κοινωνία.

Συνολικά, αυτές οι πρωτοβουλίες παρέχουν μια ισχυρή βάση πολιτικής. Ωστόσο, η εφαρμογή τους παραμένει άνιση και η χρηματοδότηση κατακερματισμένη, γεγονός που υπογραμμίζει την

συνεχιζόμενη ανάγκη για ένα στρατηγικό πλαίσιο που θα ευθυγραμμίζει τις ικανότητες, την συμπεριληπτική εκπαίδευση και τους βιώσιμους πόρους σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Χαρτογραφώντας την πορεία, καθοδηγώντας την αλλαγή: Εννέα βήματα για τη μετάβαση από το όραμα στη δράση

Οικοδόμηση Ισχυρότερων Θεμελίων για την Εκπαίδευση για την Ιδιότητα του Παγκόσμιου Πολίτη στην ΕΕ

Μια συντονισμένη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Εκπαίδευση για την Ιδιότητα του Παγκόσμιου Πολίτη θα ενισχύσει σημαντικά τόσο την ποιότητα όσο και τη συνοχή της Εκπαίδευσης για την Ιδιότητα του Παγκόσμιου Πολίτη σε όλα τα κράτη μέλη. **Η καθιέρωση δεξιοτήτων σε επίπεδο ΕΕ στην εκπαίδευση** είναι απαραίτητη για τη διασφάλιση της συνοχής και της κοινής κατεύθυνσης. Μια τέτοια στρατηγική θα προωθούσε άμεσα τους στόχους της Διάσκεψης για το Μέλλον της Ευρώπης (CoFoE) και θα προωθούσε τις βασικές αξίες της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της δημοκρατίας, της κοινωνικής ένταξης και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στο ευρύτερο πλαίσιο της διά βίου μάθησης.

Για να επιτευχθεί μετρήσιμη πρόοδος, η στρατηγική θα πρέπει να περιλαμβάνει σαφή κριτήρια αναφοράς για την Εκπαίδευση για την Ιδιότητα του Παγκόσμιου Πολίτη και να υποστηρίζεται από ένα συνεκτικό και καλά δομημένο πλαίσιο χρηματοδότησης που ευθυγραμμίζεται με τους στόχους της. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να προχωρήσουμε πέρα από τις κατακερματισμένες πρωτοβουλίες προς μια συντονισμένη προσέγγιση που ενσωματώνει τον σχεδιασμό πολιτικής, τους μηχανισμούς χρηματοδότησης και τα μέτρα εφαρμογής. Η ανάπτυξη ενός πλαισίου δεξιοτήτων της ΕΕ για την ενεργό και δημοκρατική αγωγή του πολίτη, με βάση τον Χάρτη του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Εκπαίδευση για την Ιδιότητα του Δημοκρατικού Πολίτη και την Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα και το Πλαίσιο Αναφοράς Δεξιοτήτων για τη Δημοκρατική Κουλτούρα, θα παρείχε μια ισχυρή βάση για αυτή την προσπάθεια.. Οι συζητήσεις σχετικά με την ανάπτυξη ενός πλαισίου δεξιοτήτων της ΕΕ βρίσκονται επί του παρόντος σε εξέλιξη. Είναι σημαντικό όλοι οι σχετικοί ενδιαφερόμενοι φορείς, συμπεριλαμβανομένων των υπευθύνων χάραξης πολιτικής, της κοινωνίας των πολιτών και των ενδιαφερόμενων μερών από όλους τους τομείς της εκπαίδευσης να συμμετέχουν ενεργά σε αυτή τη διαδικασία για να διασφαλιστεί ότι το πλαίσιο είναι ολοκληρωμένο και χωρίς αποκλεισμούς.

Επί του παρόντος, ενώ το Σχέδιο Δράσης για τις Βασικές Δεξιότητες αναγνωρίζει τις δεξιότητες του πολίτη ως μέρος του βασικού συνόλου δεξιοτήτων, εξακολουθεί να μην υπάρχει στόχος σε επίπεδο ΕΕ για την ιδιότητα του πολίτη. Οι τρέχουσες συζητήσεις σχετικά με τον καθορισμό μετρήσιμων στόχων που βασίζονται στη γνώση εξακολουθούν να επικεντρώνονται κυρίως στην επίσημη εκπαίδευση, αφήνοντας τους ενήλικες εκπαιδευόμενους και όσους βρίσκονται εκτός επίσημων πλαισίων σε κίνδυνο αποκλεισμού. Ως εκ τούτου, μια συνεκτική στρατηγική της ΕΕ πρέπει να θέτει σαφείς και συμπεριληπτικούς στόχους που να περιλαμβάνουν τη μάθηση σε τυπικά, μη τυπικά και άτυπα περιβάλλοντα. Αυτό θα επέτρεπε τη συνεπή παρακολούθηση της προόδου, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι οι ενήλικες και οι περιθωριοποιημένες ομάδες

συμπεριλαμβάνονται ουσιαστικά και ότι τα εθνικά συστήματα είναι εξοπλισμένα για να αξιολογούν και να επικυρώνουν τις δεξιότητες του πολίτη για τους εκπαιδευόμενους όλων των ηλικιών.

Η στρατηγική και καλά ευθυγραμμισμένη χρηματοδότηση θα είναι ζωτικής σημασίας για να καταστεί δυνατή μια στρατηγική της ΕΕ για την Εκπαίδευση για την Ιδιότητα του Παγκόσμιου Πολίτη. Προγράμματα όπως το Erasmus+ θα μπορούσαν να διαδραματίσουν ισχυρότερο ρόλο στην ανάπτυξη της ικανότητας των εκπαιδευτικών, υποστηρίζοντας τόσο την Αρχική Εκπαίδευση των Εκπαιδευτικών (ITE) όσο και τη Συνεχή Επαγγελματική Ανάπτυξη (CPD). Ομοίως, το πρόγραμμα «Ορίζοντας Ευρώπη» (Horizon Europe) θα μπορούσε να ενισχύσει την έρευνα σχετικά με την πρακτική Εκπαίδευση για την Ιδιότητα του Παγκόσμιου Πολίτη σε διάφορα μαθησιακά περιβάλλοντα. Το πρόγραμμα DEAR (Ευαισθητοποίηση για την Αναπτυξιακή Εκπαίδευση) μπορεί να παρέχει στοχευμένη υποστήριξη σε έργα που προωθούν την ευαισθητοποίηση και την ενεργό συμμετοχή στα κοινά σε παγκόσμιο επίπεδο. Η μεγαλύτερη συνεργασία μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών από την τυπική, μη τυπική και άτυπη εκπαίδευση, καθώς και η στενότερη συνεργασία με οργανισμούς όπως το Συμβούλιο της Ευρώπης, θα ενισχύσουν περαιτέρω τις προσπάθειες της Εκπαίδευσης για την Ιδιότητα του Παγκόσμιου Πολίτη. Τέλος, η μακροπρόθεσμη και αξιόπιστη έρευνα σχετικά με τον αντίκτυπο της Εκπαίδευσης για την Ιδιότητα του Παγκόσμιου Πολίτη θα παρείχε βασικά στοιχεία για την ενημέρωση και τη διατήρηση της ανάπτυξης πολιτικής.

Προβλεψιμότητα & Βιωσιμότητα της Χρηματοδότησης

Μια στρατηγική της ΕΕ για την Εκπαίδευση σχετικά με την Ιδιότητα του Παγκόσμιου Πολίτη μπορεί να επιτύχει τους στόχους της μόνο εάν υποστηρίζεται από **καλά δομημένη και στοχευμένη χρηματοδότηση** που ευθυγραμμίζεται με τους στόχους της. Επί του παρόντος, διατίθεται μια σειρά πόρων για την προώθηση της ατζέντας της αγωγής του πολίτη σε επίπεδο ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των προγραμμάτων Erasmus+, CERV και DEAR. **Η μεγαλύτερη συνοχή μεταξύ όλων των χρηματοδοτικών προγραμμάτων** θα συμβάλει στον εξορθολογισμό των προσπαθειών, επιτρέποντας συντονισμένα έργα που μπορούν να αξιοποιήσουν τα δυνατά σημεία κάθε προγράμματος χωρίς περιττές αλληλεπικαλύψεις. Μια συμπληρωματική προσέγγιση συμβάλλει στην αποφυγή κατακερματισμένων χρηματοδοτικών ροών και διασφαλίζει καλύτερο αντίκτυπο, καθώς και ένα συνεκτικό μήνυμα πολιτικής στον τομέα της εκπαίδευσης σχετικά με την ιδιότητα του πολίτη σε όλα τα χρηματοδοτικά πλαίσια.

Υπό αυτή την έννοια, είναι ζωτικής σημασίας να **καθιερωθεί και να διασφαλιστεί η βιώσιμη, στοχευμένη και σαφώς καθορισμένη χρηματοδότηση** για την Ιδιότητα του Παγκόσμιου Πολίτη στο πλαίσιο των παρόντων και μελλοντικών χρηματοδοτικών μέσων της ΕΕ. Η έρευνα δείχνει ότι, αφενός, δεν διατίθενται αρκετά κονδύλια στην Εκπαίδευση για την Ιδιότητα του Παγκόσμιου Πολίτη στην τυπική εκπαίδευση και, αφετέρου, οι πάροχοι μη τυπικής εκπαίδευσης, όπως οι Οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών (ΟΚοιΠ), εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από δημόσια κονδύλια (είτε σε εθνικό είτε σε ευρωπαϊκό επίπεδο), επηρεάζοντας τη βιωσιμότητα των μακροπρόθεσμων έργων για την Εκπαίδευση στην Ιδιότητα του Παγκόσμιου Πολίτη.

Οι ευκαιρίες χρηματοδότησης που είναι διαθέσιμες μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα για πρωτοβουλίες Εκπαίδευσης στην Ιδιότητα του Παγκόσμιου Πολίτη πρέπει να διασφαλιστούν ως μέρος μιας εθνικής στρατηγικής.

Η Εκπαίδευση για την Ιδιότητα του Παγκόσμιου Πολίτη πρέπει να βρίσκεται στο επίκεντρο

Η έμφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην απόκτηση δεξιοτήτων για την απασχόληση κινδυνεύει να παραμείνει επιφανειακή σε σχέση με τις σημερινές προκλήσεις. Ενώ η απασχολησιμότητα έχει σημασία, αυτή η περιοριστική εστίαση παραβλέπει τις δημοκρατικές αναταραχές εντός και εκτός της Ευρώπης. Αυτό που **χρειάζεται επείγοντως**, μεταξύ άλλων για την προώθηση της πολυπόθητης παραγωγικότητας της εργασίας, **είναι άτομα εξοπλισμένα με οριζόντιες και κοινωνικές δεξιότητες και δεξιότητες ενεργού πολίτη** – ικανά να σκέφτονται κριτικά, να ενεργούν υπεύθυνα και να συμμετέχουν σε διασυννοιακό επίπεδο.

Διατήρηση του Παγκόσμιου Χαρακτήρα στην Εκπαίδευση για την Ιδιότητα του Παγκόσμιου Πολίτη

Στις πολιτικές της ΕΕ, όπως στην πρόταση της Επιτροπής για το επικείμενο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο, η αγωγή του πολίτη πλαισιώνεται στενά γύρω από τις αξίες της ΕΕ, παραβλέποντας παγκόσμιες προκλήσεις όπως η κλιματική αλλαγή, η ανισότητα και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ο περιορισμός του σε μια περιφερειακή διάσταση ενέχει τον κίνδυνο να καλλιεργηθούν εκπαιδευόμενοι που είναι ενημερωμένοι Ευρωπαίοι αλλά δεν είναι προετοιμασμένοι για παγκόσμια συμμετοχή. Η επανένταξη μιας παγκόσμιας διάστασης είναι απαραίτητη για να εφοδιάσει τους εκπαιδευόμενους όλων των ηλικιών με τις δεξιότητες, την αλληλεγγύη και την κριτική σκέψη που απαιτούνται για να είναι υπεύθυνοι και ενεργοί πολίτες.

Κριτική Προσέγγιση στην Εκπαίδευση για την Ιδιότητα του Παγκόσμιου Πολίτη

Οι πρόσφατες ακαδημαϊκές μελέτες τονίζουν την ανάγκη για **μια «κριτική» Εκπαίδευση για την Ιδιότητα του Παγκόσμιου Πολίτη που ξεπερνά τα παραδοσιακά πλαίσια, ώστε να καταστεί δυνατή μια πραγματικά μετασχηματιστική μαθησιακή εμπειρία**. Οι επικριτές επισημαίνουν ότι η κυρίαρχη Εκπαίδευση για την Ιδιότητα του Παγκόσμιου Πολίτη συχνά φέρει σιωπηρές δυτικές φιλελεύθερες προκαταλήψεις, ενέχει τον κίνδυνο της προώθησης του εκπαιδευτικού ελιτισμού και ευθυγραμμίζεται με νεοφιλελεύθερες πολιτικές που ενδέχεται να υπονομεύσουν την παγκόσμια αλληλεγγύη και βιωσιμότητα. Τα μέλη του SOLIDAR συμμερίζονται αυτές τις ανησυχίες, τονίζοντας την ανάγκη τόσο για ατομικό προβληματισμό όσο και για συστημική υπεράσπιση για να καταστεί η Εκπαίδευση για την Ιδιότητα του Παγκόσμιου Πολίτη πιο περιεκτική, προσβάσιμη και αποτελεσματική στην αντιμετώπιση της ανισότητας και της καταπίεσης.

Η Κριτική Προσέγγιση στην Εκπαίδευση για την Ιδιότητα του Παγκόσμιου Πολίτη δίνει έμφαση στις μετασχηματιστικές δυνατότητες της εκπαίδευσης, ενθαρρύνοντας τους εκπαιδευόμενους να προβληματιστούν σχετικά με τις αξίες τους, να ασχοληθούν με αμφιλεγόμενα ζητήματα και να αμφισβητήσουν τις δομές εξουσίας. Η έρευνα επισημαίνει τρεις βασικές προσεγγίσεις που υποστηρίζουν αυτό το στόχο: μια διακρατική διάσταση, μια αποικιοκρατική/μεταποικιοκρατική

οπτική και μια διατομεακή προσέγγιση, οι οποίες συμβάλλουν στην αποδόμηση των κυρίαρχων λόγων και στην ενίσχυση των περιθωριοποιημένων φωνών. Η προώθηση μιας κριτικής προσέγγισης και η δημιουργία χώρων για προβληματισμό για τους εκπαιδευτικούς μπορούν να προωθήσουν μια Εκπαίδευση για την Ιδιότητα του Παγκόσμιου Πολίτη που είναι ουσιαστική, δίκαιη και μετασχηματιστική τόσο σε τυπικά όσο και σε μη τυπικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα.

Η Εκπαίδευση για την Ιδιότητα του Παγκόσμιου Πολίτη συνεπάγεται την Εκπαίδευση στην Ψηφιακή Πολιτειότητα.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης περιγράφει την Εκπαίδευση για την Ψηφιακή Πολιτειότητα ως εξής: «Η εκπαίδευση για την ψηφιακή πολιτειότητα είναι η ενδυνάμωση των εκπαιδευομένων όλων των ηλικιών μέσω της εκπαίδευσης ή της απόκτησης δεξιοτήτων μάθησης και ενεργού συμμετοχής σε μια ψηφιακή κοινωνία για την άσκηση και την υπεράσπιση των δημοκρατικών δικαιωμάτων και ευθυνών τους στο διαδίκτυο και για την προώθηση και προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου στον κυβερνοχώρο». Στο SOLIDAR, η έννοια της «ιδιότητας του ψηφιακού πολίτη» δεν είναι επομένως εντελώς διαφορετική ή ξεχωριστή από την «ιδιότητα του μη- ψηφιακού πολίτη», αλλά αναφέρεται σε μια ψηφιακή διάσταση της ιδιότητας του πολίτη και περιλαμβάνει τα καθήκοντα και τα δικαιώματα που έχει ένας πολίτης τόσο στον offline όσο και στον online κόσμο. Καθώς η ψηφιακή μετάβαση εκτυλίσσεται μπροστά στα μάτια μας, η ψηφιακή διάσταση της συμμετοχής των πολιτών στα κοινά και των δικαιωμάτων του ενεργού πολίτη πρέπει να συμπεριληφθεί επαρκώς στην παροχή Εκπαίδευσης για την Ιδιότητα του Παγκόσμιου Πολίτη.

Συμμετοχή Χωρίς Αποκλεισμούς

Η αγωγή του πολίτη έχει ιδιαίτερα σημαντικό αντίκτυπο για **τους εκπαιδευόμενους που προέρχονται από υποεκπροσωπούμενα περιβάλλοντα**, καθώς συμβάλλει στη γεφύρωση του χάσματος στην πολιτική συμμετοχή και την κοινωνική ενεργοποίηση. Η έρευνα δείχνει ότι **η μη τυπική και η άτυπη μάθηση εξακολουθούν να αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο της παροχής Εκπαίδευσης για την Ιδιότητα του Παγκόσμιου Πολίτη**, αντιμετωπίζοντας αποτελεσματικά τις ανισότητες στην πρόσβαση, ιδίως για τις συστηματικά περιθωριοποιημένες ομάδες.

Οι Οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών (ΟΚοιΠ) διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο στην ενίσχυση των «φωνών από τη βάση», μεταφέροντας τις απόψεις των κοινοτήτων της βάσης στην πολιτική σφαίρα και προωθώντας περιβάλλοντα χωρίς αποκλεισμούς και ενδυνάμωσης για όλους τους εκπαιδευόμενους. Η διασφάλιση ότι οι εκπαιδευόμενοι της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ) περιλαμβάνονται σε πρωτοβουλίες αγωγής του πολίτη σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ είναι ιδιαίτερα σημαντική, καθώς υποστηρίζει την ενεργό πολιτική συμμετοχή τους και τη συμμετοχή τους στη δημοκρατική ζωή.

Ευκαιρίες Κατάρτισης και Ανάπτυξης Δεξιοτήτων

Παροχή ευκαιριών κατάρτισης και ανάπτυξης δεξιοτήτων σχετικά με την Εκπαίδευση για την Ιδιότητα του Παγκόσμιου Πολίτη χρησιμοποιώντας μια **προσέγγιση που περιλαμβάνει ολόκληρη την κοινότητα**, απευθυνόμενη όχι μόνο στους εκπαιδευτικούς αλλά και στην εκπαιδευτική κοινότητα γενικότερα, τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, τους διευθυντές

σχολείων και όλους τους ενδιαφερόμενους που εμπλέκονται τόσο στην τυπική όσο και στη μη τυπική εκπαίδευση. Για να εξοπλίσει τους εκπαιδευτικούς να χειριστούν σύνθετα θέματα και να προωθήσουν ασφαλή περιβάλλοντα μάθησης χωρίς αποκλεισμούς, η αγωγή του πολίτη θα πρέπει να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος τόσο της προϋπηρεσιακής όσο και της ενδοϋπηρεσιακής κατάρτισης των εκπαιδευτικών.

Συνεργασία μεταξύ όλων των Ενδιαφερόμενων Μερών

Στις μέρες μας, η συνεργασία μεταξύ των φορέων τυπικής, μη τυπικής και άτυπης μάθησης είναι απαραίτητη για την παροχή δια βίου, υψηλής ποιότητας Εκπαίδευσης για την Ιδιότητα του Παγκόσμιου Πολίτη. Η προώθηση διόδων συνεργασίας μεταξύ όλων των τύπων εκπαιδευτικών φορέων, με βάση μια προσέγγιση δια βίου μάθησης και τη διασφάλιση της συμμετοχής όλων των μελών της σχολικής κοινότητας μέσω μιας προσέγγισης που αφορά ολόκληρο το σχολείο, μπορεί να ενισχύσει την εφαρμογή της Εκπαίδευσης για την Ιδιότητα του παγκόσμιου Πολίτη σε κάθε επίπεδο.

4 Συμπεράσματα & Κάλεσμα σε Δράση

Στο σημερινό πλαίσιο της αυξανόμενης πόλωσης, της ευρείας διάδοσης παραπληροφόρησης και του αυξανόμενου κοινωνικού κατακερματισμού, η ανάγκη καλλιέργειας δημοκρατικών κοινωνιών χωρίς αποκλεισμούς δεν ήταν ποτέ πιο επιτακτική. Η εκπαίδευση διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στον εξοπλισμό των πολιτών με κριτική σκέψη, κοινωνική ευαισθητοποίηση και διαπολιτισμική κατανόηση που απαιτούνται για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων.

Ως εκ τούτου, είναι επιτακτική ανάγκη τα κράτη μέλη, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η κοινωνία των πολιτών, οι εκπαιδευτικοί και οι εκπαιδευόμενοι να ενώσουν τις δυνάμεις τους για τη δημιουργία ενός ανθεκτικού και χωρίς αποκλεισμούς Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης. Μέσω της προώθησης μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής για την Εκπαίδευση σχετικά με την Ιδιότητα του Παγκόσμιου Πολίτη και μιας σταθερής δέσμευσης για την συμπερίληψη, όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη μπορούν να συμβάλουν στη διαμόρφωση κοινωνιών που δεν είναι μόνο δίκαιες και συμμετοχικές, αλλά και ικανές να προωθήσουν την αλληλεγγύη, τον αμοιβαίο σεβασμό και την ενεργό συμμετοχή στα κοινά μεταξύ όλων των εκπαιδευομένων.

5 Βιβλιογραφία για περαιτέρω μελέτη

- [SOLIDAR Foundation \(2025\) Education Policy Pill: Digital Citizenship Education](#)
- [SOLIDAR Foundation \(2024\) Policy Paper | Global Citizenship Education and Democratic Participation in Europe](#)
- [SOLIDAR Foundation \(2024\) ECHO network | Plea for an ethical and sustainable digital transition](#)
- [SOLIDAR Foundation \(2024\) Education Policy Pill: Global Citizenship Education and democratic participation in Europe](#)

- [SOLIDAR Foundation \(2024\) Education Policy Pill: EP Elections Campaign](#)
- [SOLIDAR Foundation \(2023\) Policy Paper We All Belong: The role of GCE in supporting democratic participation and addressing current global challenges](#)
- [SOLIDAR Foundation \(2023\) Education Policy Pill: Global Citizenship Education \(GCE\)](#)
- [SOLIDAR Foundation \(2022\) Policy Paper – Peace Education Sustainable Journey to Peace: Peace Education in the Context of Global Citizenship Education](#)
- [SOLIDAR Foundation \(2022\) Citizenship and Lifelong Learning Monitor 2021](#)
- [SOLIDAR Foundation \(2021\) Citizenship and Lifelong Learning Monitor 2020](#)
- [SOLIDAR Foundation \(2020\) Citizenship and Lifelong Learning Monitor 2019](#)

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

Co-funded by
the European Union